

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА. ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 343.98

DOI <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2022-81-4-2-155-160>

Варфоломєєв Віталій Валерійович

(Управління стратегічних розслідувань в Донецькій області
Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1378-7175>

СПОСОБИ ВВЕЗЕННЯ, ВИГОТОВЛЕННЯ, ЗБУТУ І РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ПОРНОГРАФІЧНИХ ПРЕДМЕТІВ В УКРАЇНІ

У статті розглядаються способи ввезення, виготовлення, збуту і розповсюдження порнографічних предметів в Україні. Вказано, що в нормі Кримінального кодексу України окреслено перелік основних способів вчинення розглядуваного діяння: 1) ввезення; 2) виготовлення, зберігання, перевезення чи інше переміщення з метою збуту чи розповсюдження; 3) їх збут чи розповсюдження; 4) примушування до участі в їх створенні. Підсумовано, що кримінальне правопорушення, передбачене ст. 301 КК України, є досить поширеним.

Ключові слова: кримінальне правопорушення, способи, ввезення, виготовлення, збут, розповсюдження, порнографічні предмети.

Постановка проблеми. Кримінальні правопорушення проти моральності на сьогодні є досить поширеним явищем, про що свідчить державна статистика, викладена на сайті Офісу Генерального прокурора України. Так, відповідно до останньої у 2017 році було вчинено 7890 кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності, у 2018 – 8263 діянь, у 2019 – 6576, у 2020 – 5756, у 2021 – 5985, станом на жовтень 2022 року було вчинено 3717 кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності [1]. Отже, очевидною є нестабільна кримінологічна ситуація, зумовлена низкою факторів, головним серед яких є недосконалість механізму досудового розслідування такого роду діянь. Одним із серйозних кримінальних правопорушень цього блоку є ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів. Вказані діяння становлять досить значний відсоток від загальної кількості кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності: у 2017 році – 19,5%, у 2018 – 20,1%, у 2019 – 15,4%, у 2020 – 20%, у 2021 – 24,9%, у 2022 – 19,5% [1]. Це свідчить про актуальність наукових пошуків у цій царині, одним із цікавих напрямів є розгляд основних способів вчинення ввезення, виготовлення, збуту і поширення порнографічних предметів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Криміналістична характеристика ввезення, виготовлення, збуту і розповсюдження порнографічних предметів в Україні є предметом дослідження у працях багатьох українських

учених, серед яких необхідно відзначити праці А.Ф. Волобуєва, Є.В. Жиліна, В.А. Журавля, В.О. Малярової, А.М. Падалки, Д.Г. Паляничко, С.О. Сафронова, Р.Л. Степанюка, Б.В. Щура та ін. Однак окремі способи вчинення вказаного кримінального правопорушення потребують перегляду та доопрацювання.

Метою статті є розгляд основних способів ввезення, виготовлення, збуту і поширення порнографічних предметів в Україні.

Виклад основного матеріалу. Отже, розглядуване кримінальне правопорушення передбачене ст. 301 Кримінального кодексу України (далі – КК України), в ч. 1 якої вказано, що заборонене ввезення в Україну творів, зображень або інших предметів порнографічного характеру з метою збуту чи розповсюдження або їх виготовлення, зберігання, перевезення чи інше переміщення з тією самою метою, або їх збут чи розповсюдження, а також примушування до участі в їх створенні [2]. Таким чином, у нормі законодавець чітко окреслює перелік основних способів вчинення суспільно небезпечного діяння: 1) ввезення; 2) виготовлення, зберігання, перевезення чи інше переміщення з метою збуту чи розповсюдження; 3) їх збут чи розповсюдження; 4) примушування до участі в їх створенні.

Варто звернути увагу на те, що відповідно до ст. 2 Закону України від 20 листопада 2003 року № 1296-IV «Про захист суспільної моралі» виробництво та обіг у будь-якій формі продукції порнографічного характеру в Україні забороняються. Критерії віднесення

продукції до такої, що має порнографічний характер, встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері культури. Виробництво та обіг у будь-якій формі продукції еротичного характеру та продукції, що містить елементи насильства та жорстокості, дозволяються виключно за умови дотримання обмежень, встановлених законодавством. Обіг продукції сексуального характеру – це виготовлення (виробництво), зберігання, реклама, розповсюдження такої продукції у будь-якій формі, вчинення щодо неї будь-якого правочину, ввезення, вивезення та транзит через територію України, поштова пересилка продукції сексуального характеру [3]. Відповідно до п. 4 ст. 4 Митного кодексу України під ввезенням товарів на митну територію України необхідно розуміти сукупність дій, пов'язаних із переміщенням товарів, транспортних засобів через митний кордон України у будь-який спосіб у відповідному напрямку [4]. Таким чином, у цьому контексті можна зазначити, що **способами ввезення такого роду продукції можуть бути:** 1) переміщення продукції через митний кордон, яке здійснюється громадянами (третіми особами на їхнє прохання) шляхом застосування власного автомобільного транспорту, ручної поклажі без документального оформлення; 2) переміщення через митний кордон України, яке здійснюється через міжнародні поштові відправлення (у тому числі експрес-відправлення), оформлені належним чином; 3) переміщення через митний кордон України у вантажних відправленнях.

Вчені вказують, що виготовлення порнографічних предметів найчастіше має місце з використанням відеозаписуючих пристроїв та комп'ютерних технологій – 41%, фотоапаратури – 23%, типографського, поліграфічного та інших способів друку і видання творів чи (і) зображень – 18%, різних матеріалів для створення статуєток, сувенірних виробів, побутових предметів, що мають порнографічний характер, – 13%, з використанням інших способів – 5%. У науковій літературі також визначаються такі способи виготовлення порнографічної продукції, як: а) написання порнографічних текстів; б) поліграфічний друк; в) малювання; г) фотографування; ґ) відеозйомка; д) звукозапис; е) анімація; є) 3D-графіка; ж) ігрові програми; з) розмноження (аудіо- і відеозаписів, фотографій); и) ксерокопіювання; і) тиражування; ї) монтаж; й) створення різного роду матеріалів, виробів, зброя, сувенірів та побутових предметів; к) створення комбінованих порнографічних виробів [5]. На сьогодні діджиталізація різних сфер діяльності все частіше призводить до спрощення процесу отримання будь-якої інформації, у тому числі такої, що носить порнографічний характер. Більша частина останньої створюється за допомоги комп'ютерної техніки та цим самим шляхом потрапляє до Інтернету. Умовно кажучи, **виготовлення порнографічної інформації може вчинятись за допомогою:** 1) сучасних інформаційних технологій – шляхом створення продукції, яка містить еротичний та порнографічний зміст за допомоги обробки/створення візуального та слухового контенту, комп'ютерних програм (у тому числі відеоігор, симулянтів реальності тощо); 2) засобів масової інформації – шляхом вкладення еротичного/порнографічного контексту у зміст кінопродукції, звуко-та відеозаписів, рекламної продукції, книг тощо; 3) мистецтва – шляхом створення картин, сувенірів, архітектури тощо; 4) засобів телекомунікації – шляхом використання електромагнітних сигналів для передавання інформації із наступним її записом та відтворенням.

Вчені також зазначають, що виготовлену порнографічну продукцію злочинці найчастіше зберігають:

а) у заздалегідь підготовлених місцях (складські приміщення; підвали; квартири родичів, друзів, членів злочинної групи тощо); б) у нічних клубах, масажних салонах, саунах, готелях та інших місцях, де можуть надаватись інтимні послуги; в) безпосередньо в місцях готування порнографічних предметів (там, де здійснюється відеозйомка, фотографування акторів-натурників) [5]. Досліджуючи способи перевезення та переміщення порнографічних предметів у межах України, В.В. Шендрик та С.О. Сафронов виділили такі: 1) перевезення предметів порнографічного характеру на транспортних засобах юридичних осіб разом з іншою легальною продукцією; 2) перевезення всередині у спеціально обладнаних схованках транспортних засобів; 3) перевезення порнографічної продукції з розміщенням її усередині побутової техніки; 4) перевезення замаскованої порнографічної продукції, що здійснюється шляхом розміщення порнографічних предметів або цифрових інформаційних носіїв порнографії у харчових або лікарських упаковках тощо [6, с. 47–48]. Ми маємо дещо інший підхід до розгляданого питання та пропонуємо такі **способи перевезення та переміщення порнографічних предметів:** 1) перевезення предметів порнографічного характеру громадянами як за допомоги пасажирського транспорту, так і у власному транспорті; 2) перевезення юридичними особами предметів порнографічного характеру як у межах сфери своєї діяльності, так і поза нею; 3) перевезення предметів, які не мають зовнішніх ознак порнографічного характеру, але є такими за своєю сутністю (дитячі мультфільми, які мають алегорично викладений сексуальний підтекст, жіночі романи, які передають порнографічний зміст тощо); 4) перевезення замаскованої порнографічної продукції (у будь-яких інших предметах); 5) перевезення порнографічної продукції нанесеної на елементи одягу, у т.ч. у вигляді зображень, текстової інформації, ідеограм тощо.

Збут чи (і) розповсюдження порнографічних предметів здебільшого (59%) відбувається в мережі Інтернет. Шляхом безпосереднього продажу зацікавленим особам збуваються 34% порнографічних предметів, шляхом дарування, обміну тощо – 7%. Слід відзначити, що у разі введення фрази «дивитись порно» «Google.com» – 16 млн 100 тис. сторінок, з яких 390 тис. – на сайтах України. Причому характерно те, що доступ до цих сайтів безперешкодний [7, с. 246]. Саме тому науковці-криміналісти найбільшу увагу приділяють вивченню способів розповсюдження порнографії в мережі Інтернет, до яких належать: 1) пірінгові мережі; 2) групи новин (відкриті і закриті, які використовують власні мережі (Usenet) та IRC (Internet Related Chat)); 3) електронна пошта та сервери миттєвих текстових повідомлень і передачі голосу (Skype, Windows Messenger, Google Talk, ICQ та ін.); 4) рекламні вебсайти, основною метою яких є залучення клієнтів глобальної мережі до платних порносайтів; 5) соціально орієнтовані мережі (Social Networking) та соціальні сайти (flirt.com.ua, loveplanet.ua, infostor.org, AOL.com та ін.) [8, с. 98–100]; 6) «комп'ютерні дошки оголошень BBS» [9, с. 105]. Логічно, що у сучасних умовах найбільш простим способом є поширення такого роду інформації за допомоги комп'ютерної та мобільної техніки. При цьому варто враховувати також і інші способи, такі як використання ЗМІ, поліграфічної продукції тощо. Цікавим аспектом також є те, що збут порнографії може закласти підґрунтя для шахрайства. Наприклад, автори часто обмежують доступ до окремих відеофайлів на порносайтах або дають можливість переглянути демоверсію, справедливо

розраховуючи на те, що споживачу буде цікаво продовжити перегляд. Для цього творці сайтів пропонують зареєструватись шляхом введення номера телефону, на який має прийти повідомлення з кодом реєстрації. Ці схеми можуть бути такими: 1) код має прийти тільки після переказу грошової суми, що може не відбутись; 2) користувач отримує доступ до сайту, а правопорушники – номер його мобільного телефону, котрий буде використовуватись, наприклад, під час «банкових» шахрайств, коли абоненту телефонує нібито представник банку, якому необхідна інформація з банківських карток; 3) сайт вимагатиме інформацію банківської карти, у т.ч. CVV-код, таким чином, буде отримано доступ до рахунку; 4) сайт може бути фішинговим: такі сайти також можуть мати шкідливий код (комп'ютерний вірус), за допомогою якого правопорушник зможе отримати доступ до комп'ютерних даних (наприклад, блокувати комп'ютер та вимагати ввести код-пароль), що також використовуватимуть шахраї з метою вимагання матеріальної винагороди. Отже, розглядуване кримінальне правопорушення є досить «платформним».

У цьому контексті цікавим є підхід С.О. Книженко, яка розглянула особливості створення та поширення контенту з вмістом дитячої порнографії з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем або технологій. Вчена зазначила, що створення та поширення контенту зі вмістом дитячої порнографії з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем або технологій має комплексний характер кримінальної протиправної діяльності. Результати проведеного дослідження дозволили виділити дві групи дій кримінальної технології: 1) дії, що пов'язані з насильством щодо дитини (зґвалтування (ст. 152 КК України); вчинення дій сексуального характеру з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку (ст. 155 КК України); сексуальне насильство (ст. 153 КК України); розбещення неповнолітніх (ст. 156 КК України); торгівля людьми (ст. 149 КК України); 2) дії, що пов'язані зі створенням та поширенням порнографічного контенту з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем або технологій (одержання доступу до дитячої порнографії, її придбання, зберігання, ввезення, перевезення чи інше переміщення, виготовлення, збут і розповсюдження (ст. 301-1 КК України) [10]. Аналогічною може бути і ситуація, яка вчиняється стосовно дорослої особи, однак у такому випадку комплекс дій може бути таким: 1) дії, що пов'язані з насильством щодо людини (зґвалтування (ст. 152 КК України); сексуальне насильство (ст. 153 КК України); примушування до вступу у статевий зв'язок (ст. 154 КК України); торгівля людьми (ст. 149 КК України); 2) дії, що пов'язані зі створенням та поширенням порнографічних предметів (ввезення в Україну творів, зображень або інших предметів порнографічного характеру з метою збуту чи розповсюдження або їх виготовлення, зберігання, перевезення чи інше переміщення з тією самою метою, або їх збут чи розповсюдження, а також примушування до участі в їх створенні (ст. 301 КК України)).

Досліджувані кримінальні правопорушення характеризуються наявністю стадій підготовки, вчинення та приховання. Підготовка включає у себе вибір конкретних видів кримінальної протиправної діяльності; підбір співучасників; вибір жертви, місця, способу та часу вчинення кримінального правопорушення; вивчення попиту на контент дитячої порнографії тощо. Наприклад, у разі створення дитячої порнографії у формі фотографій, де сексуальне насильство обмежується

лише спогляданням оголених дітей, місцем найчастіше вибираються приміщення в містах, у тому числі й центральних районах. У ситуаціях, коли насильство щодо дитини включає інші форми, вибираються приміщення на околицях населених пунктів. У підготовку також входить інсталяція програмного забезпечення («uTorrent», «BitComet», «Emule», «MediaGet», «qBittorrent»), створення хмарних середовищ, які дозволяють завантажувати та зберігати файли. У разі вибору жертви враховується такий фактор, як емоційне зваблення, в ході якого дитину за допомогою різних маніпулятивних дій схиляють до дій сексуального характеру. У випадках поза сімейним сексуальним насильством спочатку налагоджують стосунки з дитиною. Також у стадію підготовки входить «інструктаж» дітей щодо необхідності виконання усіх вимог оператора. Виготовлення предметів дитячої порнографії найчастіше здійснюється за допомогою відеозапису, фотозйомки, а також можлива пряма трансляція через вебкамеру в режимі онлайн. Після технічної фіксації сексуального насильства з неповнолітньою особою оригінал порнографічного предмета надалі може піддаватися монтажу [10]. Варто звернути увагу на те, що підготовчий етап у випадку роботи з неповнолітніми особами та дорослими дещо відрізняється. Такий стан справ можна пояснити тим, що дитина не завжди повною мірою розуміє сутність та зміст дій, які вчиняють щодо неї. Отже, **в підготовчий етап із добровільною участю дорослої особи може входити:** 1) відшукування особи, яка візуально відповідає змісту запланованого порнографічного матеріалу; 2) підготовка сценарію із відпрацюванням із «актором» його ролі; 3) підбір приміщення (території) для створення матеріалів, які містять порнографічний характер; 4) обговорення матеріальної винагороди за участь у створенні порно. **В підготовчий етап із примушуванням дорослої особи до участі у створенні порно може входити:** 1) відшукування особи, яка візуально відповідає змісту запланованого порнографічного матеріалу; 2) предикативне психічне та/або фізичне насильство з метою примусу в участі (варто звернути увагу на те, що непоодинокими є випадки, коли таку особу приводять у стан, в якому вона не розуміє сутність своїх дій через алкогольне/наркотичне/психотропне/медичне сп'яніння, в такому випадку можна вести мову про приведення людини у задалегідь некерований стан. Також потенційною може бути спроба звабити/розбестити жертву та таким способом примусити до участі); 3) підготовка сценарію із роз'ясненням жертві її ролі; 4) обговорення умов для звільнення жертви після участі у створенні порнографії (це може бути, наприклад, обіцянка допомоги у поширенні матеріалів, приховуванні слідів, повторна добровільна участь тощо).

Вказані кримінальні правопорушення мають тривалий характер, від кількох місяців до кількох років. Виробники порнографії здебільшого вербують своїх майбутніх жертв через Інтернет. Поширення дитячої порнографії здійснюється через Інтернет з використанням мобільних телефонів, планшетів, стаціонарних комп'ютерів через сайти знайомств, мобільні застосунки (телеграм та інші). Так, одним з організованих злочинних угруповань було створено більш як 300 сайтів, куди завантажували відео та фото порнографічного характеру за участю дітей [10]. Поширюють контент за гроші, в тому числі й криптовалюту, яку надалі конвертують у гривню. Доходи від реалізованої продукції дитячої порнографії після «відмивання» частково привласнюють, а іншу частину вкладають у легальний

бізнес і в подальше фінансування кримінальної діяльності. З метою приховання злочинної діяльності та уникнення відповідальності правопорушники найчастіше використовують погрози щодо дітей. Кримінологи відзначають, що діти схильні брати провину на себе, а тому виникає синдром нормалізації насильства [12, с. 58]. Що стосується дорослих учасників розгляданого кримінального правопорушення, то в такому випадку особи, яких примусили до участі у створенні порно, визнають себе жертвами та у повному обсязі розуміють сутність та зміст діяння, яке було вчинено стосовно них.

Предметом злочинного посягання є порнографічна продукція за участю дітей [10]. На відміну від предметів еротичного характеру, вона за своїм змістом в натуралістичній, цинічній формі відображає статеві органи або натуралістичне чи протиприродне детальне зображення сексуальних відносин, учасниками яких є діти. Найчастіше дитяча порнографія з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем або технологій представлена у вигляді фотографій, відеозаписів, фільмів. Набуваю поширення і такий вид, як нефіксована online-порнографія. За даними кримінологів, вона становить близько 18% [12, с. 184]. Найчастіше трапляються зображення дівчат (90%) віком від 6 до 9 років. Розподіл дітей за расами, можливо, вказує на призначеність контенту для європейського споживача. Зокрема, 95% дітей можна віднести до європеоїдної раси. Діти інших рас трапляються дуже рідко. Аналізуючи зміст та ступінь жорстокості сцен, встановлено, що типовими є сцени статевих актів дітей з дорослими (77%). Також поширеними є сцени відвертого позування дітей (15%). Особливістю обстановки створення та поширення контенту із вмістом дитячої порнографії з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем або технологій є те, що місце вчинення сексуального насильства (тобто створення контенту із вмістом дитячої порнографії) має конкретну (фізичну) адресу, а поширення такого контенту вчиняється з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем або технологій [13]. Що стосується online-порнографії, зауважимо, що такий спосіб її поширення та збуту є відносно новим, а його реалізація є досить ускладненою у випадку, коли «актором» є людина, яку примусили брати участь у такому заході. Здебільшого під час online-трансляції особи, яких примусили до участі, менш активно проявляють свої здібності, поведуться досить стримано, соромляться тощо.

Інтернет умовно можна розділити на три рівні: 1. Видима мережа (індексована мережа, індексований веб) – частина мережі на поверхні: сайти можна знайти на запит у пошуковій системі, вони відкриті для всіх людей і мають прості зрозумілі адреси. 2. Глибока мережа (Deep Web, Глибокий інтернет, Невидима мережа) – частина інтернет-ресурсів, прихованих від пошукових машин. Власники таких сайтів відмовляються від індексації пошуковими системами, запаролюють доступ до сайту або не пов'язують гіперпосиланнями сторінки. 3. Даркнет (Dark Net, Темна мережа, Прихована мережа) – частина прихованого Інтернету, яка не видима для

пошукових машин та звичайних користувачів. Мережа створена анонімною для відсутності цензури та заборони. Найчастіше злочинцями використовується Даркнет [10]. Це ж стосується і розгляданого нами кримінального правопорушення. Більша частина такого роду продукції збувається через мережу Інтернет через приховані сайти, що сприяє частковій латентності таких суспільно небезпечних діянь у зв'язку з ускладненням процесу пошуку та виявлення файлів.

С.О. Сафронів та Є.В. Жилін до типових способів дій, що стосуються збуту порнографії, також віднесли такі як: 1) «бартерні угоди» – збут цілої партії виготовлених предметів порнографічного характеру, який переважно відбувається як обмін на інші порнографічні предмети з метою створення різноманіття продукції порнографічного характеру для споживчого ринку. Як правило, такі форми збуту здійснюються між ОЗГ, які належать кримінальним угрупованням з різних територій, зокрема і з інших держав; 2) продаж порнографічних предметів, виготовлених на замовлення закордонних споживачів; 3) продаж «ексклюзивної» порнографічної продукції конкретному замовнику, який, як правило, діє через посередників і залишається невідомим; 4) продаж порнографічних предметів через довірених реалізаторів у місцях розпусти і звідництва, у місцях розваг з еротичними виставами, у готелях, дискотеках, ресторанах та барах, закладах з надання послуг сексуально-еротичного характеру, інтернет-клубах, у гральних закладах, у магазинах продукції сексуального або еротичного характеру; 5) збут шляхом дистанційного продажу, тобто через мережу Інтернет або шляхом надіслання продукції порнографічного характеру на певну адресу споживача [6, с. 45]. Таким чином, аналіз наукової літератури та матеріалів слідчої і судової практики дозволяє виділити такі типові способи збуту порнографічних предметів, як: 1) безпосередній продаж виготовленої продукції; 2) поширення раніше виготовленої чи трансляція в режимі онлайн порнографічної продукції в мережі Інтернет; 3) оплатна демонстрація порнографії у притонах, місцях розпусти, у вір-номерах готелів, ресторанів, нічних клубів, на корпоративних вечірках, в ігрових залах, розважальних клубах з обмеженим доступом тощо [5]. Ми погоджуємось із вказаним та зі свого боку додамо, що на сьогодні збут та поширення порнографічної продукції полегшується за рахунок розвитку Інтернету, а також інших інформаційно-телекомунікаційних мереж, які спрощують доступ до порнографічної продукції та частково ускладнюють процес розслідування таких кримінальних правопорушень.

Висновки. Таким чином, проведене дослідження дозволило підсумувати, що кримінальне правопорушення, передбачене ст. 301 КК України, є поширеним, що можна пояснити можливістю збагачуватись протягом тривалого часу, без загрози бути своєчасно викритими. Учасники такого суспільно небезпечного діяння здебільшого є добровільними та переслідують власну зацікавленість. З огляду на вказане актуальним є перегляд кримінальної відповідальності за таке діяння, а також криміналістичної методики його розслідування.

Список використаних джерел

1. Статистика. Офіс Генерального прокурора України. URL: <https://new.gp.gov.ua/ua/posts/statistika>.
2. Кримінальний кодекс України від 5 вересня 2001 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n172>.
3. Закон України від 20 листопада 2003 року № 1296-IV «Про захист суспільної моралі». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1296-15#Text>.
4. Митний кодекс України від 13 березня 2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.

5. Свентікова М.І. Характеристика типових способів незаконного ввезення, виготовлення, збуту і розповсюдження порнографічних предметів. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/8823/Kharakterystyka%20typovykh%20sposobiv%20nezakonnoho%20vvezennia%2C%20vyhotovlennia%2C%20zbutu_Svientikova_2013.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
6. Шендрік В.В. Боротьба з порнографією: криміналістичні та оперативно-розшукові аспекти : науково-практичний посібник / Шендрік В.В., Сафронов С.О., Крепаков І.О., Жилін Є.В. Харків : Вид. ХНУВС, 2010. 216 с.
7. Волкова Н.Л., Сторожко С.В. Сучасна практика боротьби з розповсюдженням дитячої порнографії в мережі Інтернет. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2009. № 3. С. 246.
8. Свентікова М.І. Способи розповсюдження порнографічної продукції через мережу Інтернет. *Проблеми розкриття, розслідування та попередження кіберзлочинів та злочинів, пов'язаних з торгівлею людьми* : матеріали науково-практичної конференції. Харків : Вид-во ХНУВС, 2011. 112 с.
9. Іващенко В. Проблеми правового регулювання співробітництва держав у боротьбі з розповсюдженням порнографії. *Підприємництво, господарство і право*. 2004. № 4. С. 104–106.
10. Книженко С.О. Криміналістична характеристика створення та поширення контенту з вмістом дитячої порнографії з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем або технологій. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/264969/260947>.
11. В Одесі затримали чоловіків, які поширювали дитячу порнографію на 300 сайтах. URL: <https://fakty.com.ua/ua/proisshestvija/20210625-vodesi-zatrymaly-cholovikiv-yaki-poshyruvalydytyachu-pornografiyu-na-300-sajtah/>.
12. Методичні рекомендації щодо опитування дітей, що стали свідками та/або жертвами насильства, а також вчинили насильство : методичний посібник. Київ : ФОП КЛИМЕНКО, 2015. 114 с.
13. Лубенець І.Г., Приходько О.О. Проблема дитячої порнографії в Інтернеті: стан, тенденції, шляхи подолання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 5. С. 182–186.

References

1. Statystyka. Ofis Heneralnoho prokurora Ukrainy (2017–2022). [Statistics. Office of the Prosecutor General of Ukraine]. Retrieved from: <https://new.gp.gov.ua/ua/posts/statistika> [in Ukrainian].
2. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine] vid 5 veresnia 2001 roku. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n172> [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrainy vid 20 lystopada 2003 roku № 1296-IV «Pro zakhyst suspilnoi morali» [“On the protection of public morality”]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1296-15#Text> [in Ukrainian].
4. Mytnyi kodeks Ukrainy [Customs Code of Ukraine] vid 13 bereznia 2012 roku. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> [in Ukrainian].
5. Svientikova, M.I. (2013). Kharakterystyka typovykh sposobiv nezakonnoho vvezennia, vyhotovlennia, zbutu i rozpovsiudzhennia pornografichnykh predmetiv [Characteristics of typical methods of illegal importation, production, sale and distribution of pornographic items. Fight against pornography: forensic and investigative aspects]. Retrieved from: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/8823/Kharakterystyka%20typovykh%20sposobiv%20nezakonnoho%20vvezennia%2C%20vyhotovlennia%2C%20zbutu_Svientikova_2013.pdf?sequence=1&isAllowed=y [in Ukrainian].
6. Shendryk, V.V. (2010). Borotba z pornografiieiu: kryminalistychni ta operatyvno-rozshukovi aspekty [Modern practice of combating the distribution of child pornography on the Internet]: naukovy-praktychnyi posibnyk / Shendryk V.V., Safronov S.O., Kriepakov I.O., Zhylin Ye.V. Kharkiv: Vyd. KhNUVS. 216 s. [in Ukrainian].
7. Volkova, N.L., Storozhko, S.V. (2009). Suchasna praktyka borotby z rozpovsiudzhenniam dytiachoi pornografii v merezhi Internet [Modern practice of combating the distribution of child pornography on the Internet]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 3. S. 246 [in Ukrainian].
8. Svientikova, M.I. (2011). Sposoby rozpovsiudzhennia pornografichnoi produktsii cherez merezhu Internet [Ways of distributing pornographic products via the Internet.]. *Problemy rozkryttia, rozsliduvannia ta poperedzhennia kiberzlochyniv ta zlochyniv, poviazanykh z torhivleiu liudjmy*: materialy naukovy-praktychnoi konferentsii. Kharkiv: Vyd-vo KhNUVS. 112 s. [in Ukrainian].
9. Problemy pravovoho rehulivannia spivrobotnytstva derzhav u borotbi z rozpovsiudzhenniam pornografii (2004) [Problems of legal regulation of cooperation between states in the fight against the spread of pornography]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. № 4. S. 104–106 [in Ukrainian].
10. Knyzhenko, S.O. (2022). Kryminalistychna kharakterystyka stvorennia ta poshyrennia kontentu z vmistom dytiachoi pornografii z vykorystanniam informatsiino-telekomunikatsiinykh system abo tekhnolohii [Forensic characteristics of the creation and distribution of content containing child pornography using information and telecommunication systems or technologies]. Retrieved from: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/264969/260947> [in Ukrainian].
11. V Odesi zatrymaly cholovikiv, yaki poshyruvaly dytiachu pornografiu na 300 saitakh (2021) [In Odesa, men were detained who distributed child pornography on 300 sites]. Retrieved from: <https://fakty.com.ua/ua/proisshestvija/20210625-vodesi-zatrymaly-cholovikiv-yaki-poshyruvalydytyachu-pornografiyu-na-300-sajtah/> [in Ukrainian].
12. Metodychni rekomendatsii shchodo opytuvannia ditei, shcho staly svidkami ta/abo zhertvamy nasylstva, a takozh vchynly nasylstvo (2015) [Methodological recommendations for interviewing children who witnessed and/or were victims of violence, as well as those who committed violence]: metodychnyi posibnyk. Kyiv: FOP KLYMENKO. 114 s. [in Ukrainian].
13. Lubenets, I.H., Prykhodko, O.O. (2020). Problema dytiachoi pornografii v Interneti: stan, tendentsii, shliakhy podolannia [The problem of child pornography on the Internet: state, trends, ways to overcome it]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. № 5. S. 182–186 [in Ukrainian].

Varfolomeev Vitaliy

*(Department of Strategic Investigations in the Donetsk Region
of the Department of Strategic Investigations
of the National Police of Ukraine)*
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1378-7175>

METHODS OF IMPORT, MANUFACTURE, SALE AND DISTRIBUTION OF PORNOGRAPHIC ITEMS IN UKRAINE

The article examines methods of importing, manufacturing, selling and distributing pornographic items in Ukraine. It is indicated that in the norm of the Criminal Code of Ukraine, the legislator clearly outlines the list of the main ways of committing a socially dangerous act: 1) importation; 2) manufacturing, storage, transportation or other movement for the purpose of sale or distribution; 3) their sale or distribution; 4) forcing to participate in their creation. It is noted that the methods of transportation and movement of pornographic objects can be as follows: 1) transportation of objects of a pornographic nature by civilians both with the help of passenger transport and in their own transport; 2) transportation by legal entities of objects of a pornographic nature both within the scope of their activity and outside it; 3) transportation of objects that do not have external signs of a pornographic nature, but are such in their essence (children's cartoons that have an allegorical sexual connotation, women's novels that convey pornographic content, etc.); 4) transportation of disguised pornographic products (in any other items); 5) transportation of pornographic products applied to items of clothing, including – in the form of images, text information, ideograms, etc. It is concluded that the criminal offense provided for in Art. 301 of the Criminal Code of Ukraine is widespread, which can be explained by the potentially large opportunity to earn quite a lot of money for a long time, without the threat of being exposed in a timely manner. Participants of such a socially dangerous act, in most cases, are voluntary and pursue their own interest. Considering the above, it is urgent to review the criminal responsibility for such an act, as well as the forensic methodology of its investigation.

Key words: *criminal offense, methods, importation, production, sale, distribution, pornographic items.*

Надіслано до редколегії 20.11.2022